
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:3

Svenska kyrkans undervisning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2017:13 *Dop av vuxna*, 2017:120 *ABC för kyrkans undervisning*, 2017:137 *Söndagsskolematerial* och 2017:148 *Kunskapsapp/spel* för barn och unga.

Utskottet anser att dessa motioner som handlar om kyrkans undervisning är angelägna. Utskottet konstaterar att mycket av det som föreslås i motionerna är sådant som redan genomförts, ryms inom pågående arbete eller kommer att bli en del i programmet för lärande och undervisning. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2017:120, punkt 1, ska anses besvarad med vad utskottet anfört medan motionerna i övrigt ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation och två särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att motion 2017:13 ska anses besvarad med vad utskottet har anfört.
2. Kyrkomötet beslutar att motion 2017:120, punkt 1 ska anses besvarad med vad utskottet har anfört.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:120, punkt 2.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:137.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:148.

Motionernas förslag

Motion 2017:13 av Magnus Hedin, *Dop av vuxna*

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för dop av vuxna i Svenska kyrkan.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett undervisningsmaterial att användas inför dop av vuxna i Svenska kyrkan, samt att översätta materialet till de språk som kyrkostyrelsen anser behövs.

Motion 2017:120 av Niklas Grahn, *ABC för kyrkans undervisning*

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i den kommande satsningen *Program för lärande och undervisning* utarbeta nationella *Trons ABC* där det centrala innehållet i kyrkans dopundervisning för olika åldrar formuleras.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inbjuda biskopsmötet och Läronämnden till en ledande roll i arbetet.

Motion 2017:137 av Julia Kronlid, Söndagsskolematerial

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samverkan ansvariga för barn och ungdomsarbetet inom Svenska kyrkan ta fram ett enhetligt söndagsskolematerial som de församlingar som önskar kan beställa.

Motion 2017:148, av Ann-Christine From Utterstedt, Kunskapsapp/spel för barn och unga

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skapa en kunskapsapp/spel om Svenska kyrkan för barn och unga.

Bakgrund

Motionerna som behandlas i detta betänkande handlar om Svenska kyrkans undervisningsuppdrag. I dem lyfts olika aspekter av lärande och undervisning i Svenska kyrkan fram och de har det gemensamt att de vill att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram material, riktlinjer eller strategi för de olika områdena.

Under 2009–2012 pågick programmet *Barn och unga 0–18* år med uppgift att bidra till att barn och unga upplever Svenska kyrkan som en plats där de kan dela tro och livsfrågor på sina egna villkor och engagera sig utifrån sina egna förutsättningar.

Programmet *Barn och unga 0–18* år avslutades 2012 och samma år beslutade kyrkostyrelsen om en gemensam strategi för kyrkans undervisning och mission för alla åldrar, *Dela tro – dela liv*. Syftet med satsningen är att stödja stiftens främjande av församlingarna i deras uppgift att med stöd av undervisning möjliggöra för människor i olika åldrar att ta emot evangelium. Satsningen *Dela tro – dela liv* pågår under åren 2013–2018. En handläggare och en processledare arbetar med satsningen på nationell nivå. De har kartlagt stiftens stödjande arbete för församlingarnas undervisnings- och missionsuppdrag samt diskuterat med stiftens om satsningens möjligheter och incitament i stiftens vidare arbete med *Dela tro – dela liv*-satsningar. Satsningen med delsatsningar kommer att följas av en ny satsning *Program för lärande och undervisning*.

Vuxendop och undervisning på andra språk

Enligt uppgifter hämtade från Svenska kyrkans statistikdatabas har antalet som döps i vuxen ålder (över 18 år) ökat under perioden 1995–2016 från 533 till 1 143 personer. I 25 av Svenska kyrkans totalt 690 pastorat, var det tio eller fler vuxna som döptes under 2016.

År 1992 kom biskopsbrevet *De kyrkliga handlingarna i mötet med invandrare. Ett pastoralt brev från Svenska kyrkans biskopar*. Vid tidpunkten för biskopsbrevet uppfattades dop av vuxna och mötet med invandrare mestadels som ett storstadsfenomen. Även om den bilden till stora delar fortfarande är riktig, så är det även i ett flertal pastorat utanför storstadsregionerna vuxna som döps. Exempelvis har Norra Ölands pastorat (Växjö stift) haft 26 dop av vuxna, Söderhamns pastorat 16 dop av vuxna och Ljusnabergs pastorat (Västerås stift) 11 dop av vuxna under 2016. Flest antal vuxendop ägde rum i Skarpnäcks församling (Stockholms stift), 28 dop. Stockholms stift är också det stift som har haft flest dop av vuxna räknat i absoluta tal, 265 dop under 2016.

Svenska kyrkan har ingen statistik som redovisar hur många av dessa 1 143 dop som sker på andra språk eller där det finns behov av att översättningar till andra språk.

I biskopsbrevet *Leva i dopet – Brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar* (2011), ville Svenska kyrkans biskopar visa på skäl för dopet,

tydliggöra dess innebörd och tala om vad liv och växt i dopet innebär. Biskopsbrevet tar upp både pastorala och religionsteologiska frågor som kan uppstå, särskilt när det gäller dop av människor som kommer från andra religiösa traditioner.

Behovet av flerspråkigt skriftligt material om Svenska kyrkan och kristen tro har påtalats tidigare, inte minst av nätverket Framtiden bor hos oss, men situationen under hösten 2015 aktualiserade på nytt frågan om behov av skriftligt material på de nyanländas språk. Kyrkomötet beslöt därför med anledning av en motion (2015:36) och Kyrkolivsutskottets förslag (KI 2015:8) att uppdra till kyrkostyrelsen att under 2016 utreda vilka behov som finns av material om Svenska kyrkan och kristen tro på invandrarspråk samt på vilka språk som behoven är störst. En förstudie har genomförts: *Introduktion till kristendom och Svenska kyrkan på svenska och de större invandrarspråken* Dnr: Ks 2015/1188, och den är vägledande för det fortsatta arbetet.

ABC för kyrkans undervisning

Det finns några skrifter som under flera år har påverkat Svenska kyrkans arbete med lärande och undervisning och de har tagits fram av den nationella nivån:

I dialog med barn – grund för Svenska kyrkans arbete bland barn 0–14 år gavs ut 1999 av Församlingsnämnden och året efter (2000) utkom materialet *Lärande och undervisning – grund för Svenska kyrkans pedagogiska arbete*. Skrifterna innehåller mer av pedagogisk grundsyn än av didaktik.

Svenska kyrkans möte med barnet 0–6 år gavs ut 2012. Dokumentet vill säga något om vad Svenska kyrkan vill vara i mötet med barnet och vara ett stöd för utvecklingen och framtagande av handlingsplaner, kursplaner m.m. Dokumentet anger också vad barnet och vårdnadshavaren kan förvänta sig i mötet med Svenska kyrkan. Församlingar och stift väljer själva om de vill använda sig av dokumentet.

Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete utkom 2008 och är antagna av alla Svenska kyrkans 13 domkapitel. Syftet med riktlinjerna är att skydda konfirmandernas rättigheter och att beskriva förutsättningar för ett konfirmandarbete med hög kvalitet. Riktlinjerna betonar behovet av en helhetssyn på dopuppföljningen som ett livslångt lärande. För den del av dopundervisningen som gäller konfirmandarbetet görs en handlingsplan för konfirmandarbetet. Som hjälp i arbetet med att ta fram handlingsplaner finns reflektionsmaterialet, *Dela liv – inspiration och fördjupning i konfirmandarbetet*, utgiven samma år. Handlingsplanen ska beskriva det lokala konfirmandarbetets mål och innehåll och ange hur rekrytering och utvärdering ska ske. Handlingsplanen utvärderas efter varje konfirmandperiod och ska uppdateras årligen.

Krafttag konfirmation, är ett nationellt projekt som pågår 2014–2017 där alla stift är delaktiga. Projektet är ett kyrkomötesuppdrag, KmSkr 2013:18, som bygger på motionerna 2013:30 samt 2013:43. Inom projektet uppmärksammar man särskilt konfirmationens betydelse och vikten av att Svenska kyrkan har ett genomtänkt barn- och ungdomsarbete med konfirmationen som en integrerad del.

Söndagsskola

Söndagsskola kom på bred front i och med väckelsen under 1800-talets andra hälft. Den traditionella söndagsskolan lade tyngdpunkten på att förmedla kunskap i och om kristen tro. Svenska kyrkan började med söndagsskola under 1900-talets första årtionde. Antalet barn i söndagsskolan, sammanräknat i alla samfund var 1925 45 000 barn. Söndagsskolans storhetstid var under 1950- och 1960-talet, då mellan 130 000 och 140 000 barn gick i söndagsskola (Svenska kyrkans årsbok 1967). Söndagsskolan var då en kristendomsskola på söndagarna.

Söndagsskolan är idag vanligen en del av huvudgudstjänsten, där barnen inleder tillsammans med övriga församlingen, går ut/gör en egen aktivitet och sedan kommer tillbaka till mässan. Antalet barn i denna form av söndagsskola har ökat under 2000-talet. Enligt uppgifter från Svenska kyrkans statistikdatabas fanns det 2015 drygt 9 000 barn i söndagsskolan i Svenska kyrkan vilket kan jämföras med drygt 5 000 barn år 2000.

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens barn- och ungdomsrörelse Salt har översatt ett norskt söndagsskolematerial som heter *Skatten* och som används av församlingar både i Svenska kyrkan och i andra samfund. *Skatten* innehåller både pedagogiska principer och förslag till lektionsupplägg utifrån kyrkoåret. Det är möjligt att abonnera och få färdiga terminspaket som innehåller pedagogiskt material, affischer för marknadsföring, ledarhäften m.m.

År 2013 genomfördes en ekumenisk konferens under namnet Jesus till barnen. Initiativtagare var representanter för pingstkyrkan i Jönköping. Efter denna konferens bildades nätverket Jesus till barnen och här ingår bland annat representanter för Livets ord, Pingst ung, Youngsters (Oas-rörelsen), Salt, Evangeliska frikyrkan, Frälsningsarmén och Equmenia.

Kunskapsapp/spel för barn och unga

Svenska kyrkan har på olika sätt arbetat med att ta fram digitalt pedagogiskt material. Under ett flertal år har Svenska kyrkan arbetat med digital plattform för barn i förskoleåldrarna. Bakgrunden är att 2014 års kyrkomöte beslutade, KmSkr 2014:17, att bifalla motion 2014:22 *Barnportal på nätet*. Kyrkostyrelsen fick då i uppdrag att skapa en barnportal för Svenska kyrkan på nätet. Arbetet är påbörjat, men det har visat sig vara svårt att genomföra då teknikutveckling på området är snabb. Därtill blir både tankar och idéer om utformning, gränssnitt och innehåll snabbt föråldrade.

Som ett projekt i det så kallade KRUS (Kyrkostyrelsens riktade utvecklingsstöd 2009–2012) utvecklade Svenska kyrkan i Tidaholm i samarbete med Svenska Bibelsällskapet spelet *Testament* som var ett slags actionspel i GT-miljöer. Spelet finns att ladda ned på Svenska bibelsällskapets hemsida. Under sommaren 2017 släppte Svenska bibelsällskapet en bibelapp där barn via sin smartphone kan få ta del av animerande bibelberättelser och spela enkla spel som memory. Appen är kostnadsfri.

Program för lärande och undervisning

Av kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2018–2020*, KsSkr 2016:1, framgår det att kyrkostyrelsen kommer att inleda ett systematiskt och sammanhållet arbete för att ta fram ett program för lärande och undervisning i Svenska kyrkan.

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att motion 2017:13 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.
2. Kyrkomötet beslutar att motion 2017:120, punkt 1 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:120, punkt 2.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:137.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:148.

När det gäller motion 2017:13 menar utskottet att det är viktigt att närma sig dessa viktiga frågor, som rör dop av konvertiter, med varsamhet. I utskottets övervägande nämns biskopsbrevet *De kyrkliga handlingarna i en mångkulturell kontext* (2012), som framhåller betydelsen av resonerande och eftertänksamhet i mötet med konvertiter. Utskottet menar att det inte finns behov av riktlinjer gällande dop av vuxna.

Utskottet framhåller att motion 2017:120 är angelägen särskilt i den delen som handlar om att stärka den gemensamma uppfattningen om sådant som rör undervisningens innehåll, motion 2017:120 punkt 1. Utskottet ansåg att programmet för lärande och undervisning är ett svar på det som motionen efterfrågar i 2017:120, punkt 1. Utskottet förutsätter att biskopsmöte och läronämnd finns med i det fortsatta arbetet med programmet för lärande och undervisning.

Motion 2017:137 handlar om att ta fram ett enhetligt söndagsskolematerial för Svenska kyrkan. Utskottet anser att vi inte bör ha ett enda enhetligt material, eftersom förutsättningarna för församlingarna skiljer sig åt. I detta instämmer även De Ungas Kyrkomöte.

Gällande motion 2017:148 menar utskottet att den innehåller idéer som är värdefulla, men att det inte är kyrkostyrelsens uppgift att skapa en kunskapsapp/spel för barn och unga.

Mot denna bakgrund anser utskottet att motionen 2017:120, punkt 1, ska anses besvarad med vad utskottet anfört medan motionerna i övrigt ska avslås.

Uppsala den 6 oktober 2017

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Katarina Glas, Berit Simonsson, Elisabeth Kullenberg, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Ove Stenlund, Arne Närström, Kjell Petersson, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström Ödmann och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot utskottets beslut att anse motion 2017:120, punkt 1, besvarad. Vi anser att det finns ett behov av att lyfta fram minsta gemensamma nämnare i Svenska kyrkans dopundervisning. Det är viktigt att innehållsfrågorna i kyrkans undervisning står i centrum i kommande satsningen *Program för lärande och undervisning*, och ett bifall till motionens punkt 1 skulle bidra till detta.

Niklas Grahn, Katarina Glas, Torbjörn Arvidsson, Sofia Rosenquist, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson och Marja Sandin-Wester

Särskild mening 1

Jag ansluter mig till ovanstående reservation.

Karin Janfalk

Särskild mening 2

Motion 2017:137: Även om Salt har översatt söndagsskolematerial som heter *Skatten* så behövs det material som Svenska kyrkan själv tagit fram, som ligger i enlighet med Svenska kyrkans tro och lära, och som ska vara gratis. Ett material som är gjort i Svenska kyrkans egna led som inte ska kosta att använda och som ska kunna användas lång tid framöver.

Motion 2017:148: I dagens samhälle så är mobilen en central del av många ungas liv, vilket då innebär att unga i stor utsträckning laddar hem mycket appar och spel till deras mobiltelefoner. Därför behöver Svenska kyrkan ett rikt utbud med appar som både ska kunna nyttjas av barn och unga. Även om det i svaret refereras till att det finns spel och appar så borde utbudet vara större då Svenska kyrkan har mycket att förmedla till barn och unga. Bara fantasin kan sätta gränser. Därför anser jag att motionen ska bifallas.

Anders Ahl